

"Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi!"

2010 spalio

VARPAS

LIETUVOS LAISVĖS KOVOTOJŲ SĄJUNGOS LEIDINYS

Paminklas
PARTIZANŲ MOTINOMS
Kaune

Vytauto L. Valikonio nuotrauka

Atmintinos dienos:

Spalio 1 d. Tarptautinė muzikos diena, Tarptautinė pagyvenusiųjų diena,
2 d. Šv. Angelų sargų diena, 4 d. Pasaulinė gyvūnų globos diena,
5 d. Tarptautinė mokytojų diena, 9 d. Pasaulinė pašto diena,
10 d. Pasaulinė psichinės sveikatos diena, 14 d. Karaliaus Mindaugo vardo diena,
24 d. Jungtinių tautų organizacijos diena, 25 d. Konstitucijos diena

Sveikiname

Vincą Krušą
85-mečio
proga

Stasę Averkienę
80-mečio proga

Algirdą Bikulčių
80-mečio proga

Stanislavą
Adlienę
70-mečio proga

Grytę
Misevičienę
65-mečio proga

Ireną
Janulevičienę
65-mečio proga

Arūną Abraitį
45-mečio proga

Partizanų Motinos

Rugpjūčio 22 dieną Kauno įgulos karininkų ramovėje buvo pristatyta Stanislovo Abromavičiaus knyga „Partizanų Motinos“ apie Lietuvos ginkluoto pasipriešinimo 1941–1954 metais šaknis ir šeimos vaidmenį nepriklausomybės kovose, skirta šventam Motinos vardui ir atminimui. Reikia padėkoti autoriui ir jo pagalbininkams už vaisingas pastangas ir stropų darbą.

Knygoje pateikiamos dokumentinės apybraižos apie beveik aštuonias dešimtis Motinų, kurios tarsi atspindi visos tautos žygį Tėvynei nuo okupantų ginti. Šeimos krikščioniškai auklėjo vaikus ir brandino jų meilę gimtajai žemei.

Istoriniai tyrimai kalba apie dvidešimt tūkstančių Lietuvos sūnų ir dukterų, pakilusių į ginkluotą kovą ir žuvusių už tautos laisvę ir nepriklausomybę. Jų Motinų, kurioms skirta ši knyga, buvo apie dešimt tūkstančių. Tikimės, kad ateityje apie jas bus daugiau žinių, pateikta aprašymų ir nuotraukų, tokiu būdu plačiau pagerbiant visas Motinas, atskleidžiant tautos dvasią.

Ypatinga pagarba Motinai Lietuvoje turi gilią šaknį. Pirmajame Lietuvos Statute (1529 metai), kituose teisyneose aprašytas Motinos vaidmuo ir reikšmė valstybėje. Tie dalykai yra dar senesni, atėję iš tautos paprotinės teisės. Motinai skiriamos gražiausios liaudies dainos, skambiausios poetų eilės. Su Motinos pienu ir žodžiu į vaikų širdis ir protąėjo Tėvynės meilės ugnis, pareiga ir atsakomybė.

Knyga gražiai papildo Kaune atidengiamą paminklą Partizanų Motinoms. Visa Lietuva aukojo pinigų paminklo statybai, aukotojų pavardės yra įamžintos

ir šioje knygoje. Kai reikėjo prašyti vietinės valdžios leidimo ir paramos paminklo vietai įteisinti bei pagalbiniam darbams atlikti, pajutome didelį supratimą, palaikymą, bet kartais ir dalies valdininkų priešikumą. Juos ypač gąsdino žodžiai PARTIZANŲ MOTINA. Net buvo siūlomas atitikmuo – „Žuvusiųjų už laisvę Motina“. Žinant pasipriešinimo kovų istoriją, okupantų pastangas palaužti pasipriešinimą ne tik su NKVD divizijomis, sribais, MGB agentais smogikais, panaudojant sovietinę propagandą, įvardijant partizanus „banditais“, šmeižto kampanijomis prieš partizanų šeimas, mūsų siūlomas paminklo pavadinimas kai kam buvo nepriimtinas. Už sovietų valdžią žuvę ar jai tarnavę buvo okupantų atstovai, jų samdiniai. Žaidžiant žodžiais, melo nepakeisime tiesa. Negalima žaisti tautos garbe, negalima menkinti pagarbos Lietuvos partizano Motinai.

Kartais liūdna, kad praėjus dvidešimtmečiui nuo nepriklausomybės atkūrimo vis dar turime įvairiuose valdžios lygiuose sergančiųjų baisiomis praeities ligomis. Taip yra ne tik Lietuvoje, o visoje posovietinėje erdvėje. Tik viešumas, laikas ir tiesa padės išsigydyti nuo sovietinio melo įtakos.

Knygoje įtaigiai aprašoma mūsų pagarba ne okupantų ir jų parankinių atminimui, o tiems tautos sūnums ir dukterims, kurie suprato tarptautinėje teisėje apibrėžtą prigimtine teisę kovoti už savo tautos laisvę ir nepriklausomybę. Ši knyga – gili pagarba ir padėka kovotojų prieš okupantus Motinoms – PARTIZANŲ MOTINOMS.

Arimantas Dragūnevičius
„Tremtinys“

Lietuvos teismų degradacija: priežastys ir pasekmės

Seimo narys **Rytas Kupčinskas** Paskutiniai įvykiai Lietuvoje rodo, kad atsidūrėme ant teisinės valstybės statuso praradimo slenkščio. Valstybės piliečiai išreiškia nepasitikėjimą institucija, kuri turi vykdyti teisingumą.

Pagal „EUROBAROMETRO“ atliktus 2009 m. tyrimus Lietuva nusirito į paskutinę vietą tarp Europos valstybių pagal piliečių pasitikėjimą teismais (šia sistema pasitiki 15 proc. Lietuvos gyventojų, nepasitiki – 78 proc.). To dar nebuvo. Todėl nieko stebėtino, kai žmonės nepasitikėjimą jau reiškia nepaklusnumo akcijomis. Šios akcijos vyksta ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Prie Lietuvos ambasadų demonstruojama Londone, Madride, Čikagoje. Sureagavo ir mūsų kaimynas, kuris laiko Lietuvą artimuoju užsieniu. Antai rusų naujienų agentūra „Russia Today“, kuri transliuoja iš Rusijos anglų kalba daugiau negu šimte pasaulio šalių, atskleidžia naujausius pedofilijos skandalo vingius Lietuvoje. Kyla klausimas, kodėl taip nutiko? Kaip išeiti iš aklovietės, į kurią patekome, ar kas nors daroma šiuo klausimu? Atrodo, kad diskusijos lyg ir vyksta, bet ar apie tai?

Kaip žinia, valdžią Lietuvoje vykdo Seimas, Respublikos Prezidentas ir Vyriausybė, Teismas. (Konstitucija 5 str.). Valstybė gali vadintis demokratine tik tuo atveju, jeigu visos minėtos institucijos formuojamos remiantis demokratijos principais.

Lietuvoje aplinkybės susiklostė taip, kad 1994 m. Seime, Vyriausybėje ir Prezidentūroje sovietinė nomenklatūra turėjo daugumą. Jiems reikėjo ir savų teismų. Tuo metu kaip tik vyko valstybės turto dalybos. Taip buvo duotas signalas teismų pertvarkai. Tai atliko prezidentas A. Brazauskas pavesdamas teisingumo ministrai J. Prapiesčiui parengti naują teismų įstatymą („Lietuvos Žinios“, 2008-07-11). Lietuvos teismai buvo pertvarkyti pagal totalitarinių valstybių standartus. Čia vietos visuomenės atstovams, kurie egzistuoja visų demokratinių valstybių teismų sistemose, neliko. Atėmus galimybę visuomenės atstovams dalyvauti teisingumo vykdyme, teismai atsidūrė niekam nepavaldžios grupės teisininkų klanų rankose. Tam, kad būtų sustiprinta teismų klaninė struktūra Konstitucinio Teismo pagalba, ten taip pat buvo savų rėmėjų, teismai įsiteisino savivaldą, nors Konstitucijoje tai nėra numatyta. Šiandien turime teismų piramidę, kurios viršūnėje, Teisėjų taryboje, daugiausiai buvę sovietiniai teisininkai. Nuo šiol valstybė tapo nebe teisine, bet teismine. To faktiškai

nebeslepia ir šios sistemos architektai – teisininkai. Kuo skiriasi tokia sistema nuo autokratinės, tegul aiškina žinovai.

Išeitis iš susidariusios situacijos viena – grąžinti visuomenei demokratiškus teismus. Tai yra įsipareigojęs padaryti dabartinis Seimas ir Vyriausybės vadovas.

TS-LKD rinkiminėje programoje šis klausimas suformuluotas taip: „Visuomenei reikalaujant, o taip pat siekiant stiprinti žmonių pasitikėjimą teismais, pirmąjį uždavinį laikome įvykdyti teismų reformą, pertvarkant juos pagal demokratinę valstybių pavyzdį: konstituciniu lygiu įteisinsime teismų sistemoje tarėjų institutą. Sieksime, kad mūsų frakcijos Seime jau pateikta Konstitucijos pataisa būtų kuo greičiau priimta. Priėmus konstitucinę pataisą, numatome papildyti Teismų įstatymą, kad Teisėjų taryboje būtų atstovaujamas ir tarėjų institutas“.

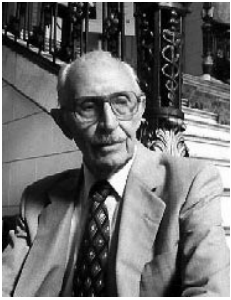
Dar 2007 m. gegužės 9 d. Seimo narių grupė pateikė įstatymo projektą XP-2228, kuriam po pateikimo buvo pritarta, tačiau pasibaigus Seimo kadencijai svarstymo eiga nutrūko. Šios kadencijos Seimo narių grupė pateikė pakartotinai įstatymo projektą XP-2228(2), tačiau iki šiol šis projektas nėra svarstomas. Pradėjus svarstyti šį įstatymo projektą reikėtų suruošti plačią diskusiją, kur būtų išklaudyta oponentų, ginančių esamą sistemą, nuomonė. Kai kurie motyvai, kuriais remiasi oponentai, sunkiai suvokiami ir reikalauja platesnio paaiškinimo. Iš tokių motyvų paminėtini: Lietuva per maža šalis, kad galėtų turėti tokią instituciją, kad Lietuvos visuomenė neturi dvasinės kultūros, politinio brandumo, kad Lietuvos visuomenė dar yra pereinamajame laikotarpyje į demokratinę. Dauguma šių motyvų surašyti studijoje, pretenduojančioje į mokslinį veikalą, kurios autoriai žymūs teisininkai iš Teisės universiteto, Teisės instituto, Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos. (Studija dėl tarėjų instituto Lietuvos Respublikoje įsteigimo tikslingumo ir galimybių. Vilnius, 2004 m.)

Šiuo metu žiniasklaidoje apsiribojama vien teismų kritika, neieškant išeities iš susidariusios padėties. Visa tai nieko gero neduoda, išskyrus tai, kad tik paaštrina ir taip įtemptą situaciją.

Kaip matome, priežastys, vedančios į pilną degradaciją vieną iš valdžios struktūrų – Teismą, yra aiškios. Aiškios ir pasekmės – šiandien mes jas matome. Atidėlioti šios problemos sprendimą būtų tiesiog nusikaltimas prieš visuomenę. Problemą sprendimas yra Seimo, Vyriausybės ir Prezidentūros rankose. Taip pat – ir atsakomybė.

Minčių kelio duobėse

Vilius Bražėnas

Kiekvieną Lietuvos pavasarį ratus sukrečia po žiemos išalo atsivėrusios duobės kelio dangoje. Panašiai, pavasarėjant pagyvėjus eismui minčių keliuose, tuose „keliuose“ atsiveria „duobės“, sukrečiančios minčių kelių keleivių mąstyseną. Štai pora pavyzdžių iš vieno „keleivio“ patirties.

V. Terleckas ir revanšistai

Ko tik nepribumbliuoja, lyg nepakantumo Lietuvos istorinei didybei karštlige serga, kiek žinia su LR izdo parama badu nemirštą, kai kurie mūsiškiai istorikai. Net humoristus gali prajuokinti jų dažnas blusinėjimasis, ieškant antiistorinių blusų Lietuvos istorinio lokio gauruose.

Laimei pasirodė stiprus atkirtis dr. Vlado Terlecko veikalu „Lietuvos istorijos klastojimo ir niekinimo iššūkiai“. Apie tą 2009 m. Vilniuje išleistą 516 puslapių knygą labai įtaigiai pasisako dr. Algirdas Bikulčius straipsnyje „Revanšistai Lietuvos istoriografijoje“ 2010 balandžio „Varpe“ Nr. 4 (186). Matyt, žurnalo redakcija pajuto mūsų tautą kankinančią istorijos klastojimo opą: šalia dr. Algirdo Bikulčiaus straipsnio patalpino tuo pat klausimu ir mano rašinį „Šunsnukinės istorijos klausimai“.

Irkluotojai ir sėdėtojai

Apsižvalgykime ir išiklausykime į tuos, kurie dažnai ir garsiai dejuoja dėl įvairiausių blogybių nepriklausomoje Lietuvoje. Net sudaromas ispūdis, jog skandalų nebuvo kitiems LR valdant, o ypač „anais gerais laikais“. Juk tada negirdėjome ne tik apie auto, bet ir apie lėktuvų avarijas. Net apie Černobilį „tik užsienis išgalvotus dalykus“ rašė.

Ir Amerikoje (JAV) tokių „išminčių“ ne stoka. Ten jiems dažnai taikomas valstybės per pilietinę veiklą valdyme dalyvaujančių piliečių patarimas: „arba vadovauk, arba sek kitus veikėjus, arba pasitrauk iš kelio!“

Viena iš pilietiškai veiklių, prieš tironiją ir už laisvę kovojanti JAV organizacija savo nariais verbuoja tik „valties irkluotojus“. „Sėdėtojai“, tokie, kaip daugelis ir čia, net nebandantieji bent rieškučiomis ar šaukštais iš valstybės valties dugno išsemti bangų pritašytą vandenį, ilgai organizacijoje neužsisėdi. Toks gražiai paprašomas pasitraukti, net sugraži-

nant jam už atitinkamą laiką priklausančio nario mokesčio dalį. Gal derėtų ir mums pritaikyti panašią pažiūrą į įvairių, ypač patriotinių, organizacijų narių vertinimą. Negana tik „būti“ nariu: reikia irkluoti, tai yra, veikti grupės skelbiamų siekių link. Negana „būti“ patriotu: reikia pasišventusiai įsivelti į patriotinę veiklą. Gal, atšventę 20-metį, pastebėsime, kad Kovo 11-sios Lietuvos inteligentų pulkai neatliko to, ką atliko pasišventusių Vasario 16-sios Lietuvos inteligentų saujelė. Perdaug tautiečių dar nepasiekė pilietinio švietimo šviesa iš inteligentijos ir intelektualų šviestuvų.

Apie Juozo Erlicko „tipą“

Ne dešimtimis, bent šimtą niurzglių, kurie skundžiasi blogybėmis Nepriklausomoje Lietuvoje, esu tiesiog paklausęs: „O ką tu darai, kad būtų geriau, kad tų blogybių nebūtų?!“ Veik visada paašikėdavo, jog toks net nebando pats ką nors daryti.

Vieną šio pavasario vakarą ant popieriais apkrauto stalo užtikau „Lietuvos ryte“ Juozo Erlicko „indėlių“ „apreiškimuose“. Jis ten skundžiasi: „Iš televizoriaus dėžės išlindo toks tipas ir, kad riktelės: „O tu ką padarei, kad Lietuvai būtų geriau?!“ Sugrūdau jį atgal ir išmečiau dėžę į konteinerį“.

Susimąsčiau ir užmigau. Atsibudęs apsižvalgiau: ar nesu atsidūręs kuriame nors sąvartyne?.. Juk tas „tipas“ veik pažodžiui riktelėjo mano standartinį klausimą nieko neveikiantiems niurgzliams. Tikriausiai juos „užjausdamas“ Erlickas „sugrūdo atgal“ tą tipą į dėžę.

Kad ne mane, o kitą tipą sugrūdo, buvo aišku todėl, kad manęs Lietuvoje net iš tolo prie tikros „dėžės“ neprileidžia. Būnant JAV daugelį kartų teko veik visų valstijų „dėžėse“ pasisukti. Trumpo tikro „atšilimo“ metu kartą net su tūlu Rusijos Mokslo Akademijos nariu tiesioginės transliacijos metu apie pasaulinę padėtį pakalbėti pavyko.

Tačiau džiaugiuosi, kad, pasirodo, yra daugiau TV „tipų“. O ypač, kad iškyla Lietuvoje prieš „Naują Europinį Sovietą“ ir prieš globalinę tironiją organizuotas judėjimas, kaip dalis tokio judėjimo visose trijose Baltijos valstybėse.

Tad ne visi pabaltijiečiai savanoriškai klaupiasi prieš ES apsišaukėlių stabus.

Jie kelia LAISVĖS vėliavas – tautai ir valstybei gelbėti.

Keliautojo užrašai: nuo Žalgirio ir Soldino iki Fromborko ir Punsko

Dr. Vytautas Račkauskas

Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacija, Vilnius

2010 m. liepos 16 d. (penktadienis). 7 val. ryto prie Vilniaus miesto savivaldybės pastato susirinko gausus būrys žmonių, pasiryžusių garbingai atstovauti Lietuvai, minint Žalgirio mūšio 600 metines, – Nevyriausybinių organizacijų, padedančių stiprinti Lietuvos gynybinius pajėgumus, atstovai; Vilniaus miesto savivaldos darbuotojai; skautijos „Raitija“ jaunimas (viso 54 žmonės). Visų akyse degė „kelionių pažinimo ugnelė“, netilo linksmos kalbos. Prie autobuso rikiavosi krepšiai, palapinės, miegmaišiai... ir organizacijų vėliavos (kol kas dėkluose). Pirminis įspūdis – geras. Ir jaunimas, ir vyresnio amžiaus žmonės gerai susiruošę žygiui, kuriam vadovauja patyręs keliauninkas, jau 10-ąjį žygį į Griunvaldo laukus organizuojantis ats. mjr. Antanas Burokas (šiuo metu jis yra minėtų Nevyriausybinių organizacijų koordinacinės tarybos pirmininkas ir Krašto apsaugos bičiulių klubo pirmininkas). Susėdame į autobusą ir – kelionėn...

Po poros valandų kertame Lietuvos-Lenkijos sieną. Pirmas, pakeliui į Žalgirio mūšio minėjimo iškilmes, pažintinis objektas – „Vilko guolis“ – vienas garsiausių II Pasaulinio karo Hitlerio bunkerų kompleksas, kuriame jis 1941-1944 m. praleido virš 800 dienų (šalia miestelio Kentšynas, *lenk. Kętrzyn, liet. Raistpilis*). Čia nusamdytas gidas virš valandos vedžiojo po įspūdingo dydžio griuvėsius (vokiečiai atsitraukdami 1945 m. bunkerius išsprogdino), daug fotografavome. Popiet, piečiau Kentšyno, aplankėme Šv. Lipkos (Šventos liepos) miestelį ir pabuvojome gausiai puoštoje barokinio stiliaus bažnyčioje bei stebėjome „šokančius vargonus“. O kaip jie šoka, reikia patiems pamatyti. Vakare, apie 20 val., pasiekiamo Griunvaldą (*lenk. Grunwald*) Olštyno vaivadijoje, piečiau Olštynieko ir iškart patenkame į automobilių koloną. Policija ir kiti tvarkdariai nukreipia tolyn nuo „Lietuviško kempingo“ (pirmą kartą per 12 metų, kai organizuojama mūšio inscenizacija, lietuviams turistams buvo išskirtas plotas palapinių miesteliui statyti), tai išsimiegame palapinėse „ražienų lauke“, šalia Harcerų (skautų) stovyklos, apie 1 km nuo renginio centro. Deja, pamatyti tikrą riterių turnyrą (paskutines tris-keturias kovas) spėjo tik tie, kurie greičiausiai pasistatė palapines ir nuskubėjo į viduramžių miestelį.

2010 m. liepos 17 d. (šeštadienis). 7 val. ryto visa Vilniaus delegacija (kurioje dalyvavo ir atstovai iš Kauno bei Telšių) jau buvo pakirtusi iš miego. Pus-

ryčiai. Amunicijos (palapinių) surinkimas. Pasigražinimai. Ir su išskleistomis vėliavomis (trispalvėmis ir organizacijų vėliavomis) nužygiavome į Lenkijos Harcerams (skautams) organizuotas šv. Mišias. Mūsų „vėliavų rikiuotė“, vadovaujama ats. mjr. A. Buroko, atrodė nepriekaištingai. Kiti delegacijos nariai įsikūrė už vėliavininkų ant kalnelio. 11 val. ant „Monumentų kalno“, vykstant oficialiai daliai, „vėliavų grupė“ įsikuria kalvos viršuje priešais Lenkijos karių ir harcerų rikiuotę (tegu žino ir mato, kad ne vien lenkai Žalgirio mūšį laimėjo). Kitų mūsų delegacijos narių (be vėliavų nepraleido), tai mes „kaip vanduo per rėtį“ iš įvairių pusių prie savo vėliavininkų „prasisunkėm“. Reikia gi jiems pamainos, 2 val. stovėti, tai keitėmės (vėliau sužinojome – pavėsyje 37, o saulės atokaitoje 54 laipsniai pagal Celsijų). Po oficialių renginių – visi fotografavosi prie paminklų ir po to kas sau... vieni vėliavas nešė į autobusą, o kiti pajudėjo prie Lietuvos viduramžių stovyklos, Vytauto Didžiojo – Lietuvos kariuomenės karininko majoro Donato Mazurkevičiaus – su svita ir kariuomene į mūšį išlydėt... Prieš tai buvo galima laisvai aplankyti lietuvių viduramžišką stovyklą, skirtingai nuo kitų šalių, susipažinti su senovine Lietuvos virtuve, ginkluote, aplankyti Vytauto didžiojo palapinę, pakalbinti patį besišypsantį „Vytautą Didįjį“. Susirinkę lietuviai žiūrovai išlydėjo garsiai skanduodami „Vytautas, Lietuva, Vytautas...“ Tuo pat metu stovykloje bumbėjo karo būgnas, skleisdamas žemaičių karo šokio „Meškutė“ garsus (grįžtant iš mūšio inscenizacijos „Vytautui“ ir jo kariuomenei lietuviai žiūrovai taip pat negailėjo ovacijų ir šūksnių).

14 val. prasidėjusi Žalgirio mūšio inscenizacija – nepaprastai įspūdinga. Dalyvavo 1,5 tūkstančiai riterių, iš 7 šalių (Lenkijos, Baltarusijos, Ukrainos, Rusijos, Italijos, Suomijos ir Lietuvos), o jų kovą stebėjo virš 150 tūkstančių žiūrovų. Žvelgiant iš tolo, riteriai blizgančiais šarvais tarsi susiliejo su žiūrovais, sudarydami begalinės kariuomenės įspūdį. Pasak Jaceko Šymanskio (*Jacek Szymbański*), Lenkijos karaliaus Jogailos vaidmens atlikėjo, šių metų mūšio inscenizacijai – istorinio įvykio atkūrimui – buvo investuota apie 24 mln. zlotų, viduramžių palapinių miestelyje gyveno 6 tūkst. žmonių (riteriai, amatininkai, pirkliai, artistai ir kt.).

Po renginio laukė ilga kelionė per pusę Lenkijos (Torun, Bydgoszcz, Pila, Gorzow-WLKP), į Ščecino vaivadiją, į Myslibožo girią, kur 1933 m. liepos 17 d. šalia Pšcelniko kaimo (buvęs Soldinas) žuvo lietuviai lakūnai Steponas Darius ir Stasys Girėnas (savo

kelionę paskyrę Žalgirio mūšio pergalei paminėti, įveikę „piktąjį“ Atlanto vandenyną ir pirmieji atvėrę kelią oro paštui tarp Amerikos ir Europos žemynų, nuskridę 6411 km maršrutu Niujorkas-Kaunas ir žuvę likus iki Kauno tik 650 km.). Nusigavome giliai naktį

2010 m. liepos 18 d. (sekmadienis). Pasistatėme palapines, vieni migo (kas pavargę), kiti ne. Nuėjome jau brėkstant prie paminklo (žūties vietoje) ir susikabinę už rankų tyliai sudainavome lietuvišką dainą, parymojome tyloje, ošiant pušims. Po to, jau gerokai išsišviesėjus, vieni nuėjo į netoliese esantį ežerėlį nusimaudyti, kiti pasuko į stovyklavietę. Kaip sužinojome vėliau, „mūsų skautai“ tolimajame ežero kampe (ten geresnės maudyklės) susidūrė su vietinių lenkų stovyklautojų įniršiu (vos nekilo muštynės, nes „vietiniai“ mūsų skautus palaikė vokiečiais). Bet išsiaiškinus, kad „musiškiečiai“ yra lietuviai, „sajungininkai Žalgirio mūšyje“, atvykę pagerbti Dariaus ir Girėno, konfliktas užgeso net labai neprasidėjęs.

Pirmuosius pabudusius 9 val. ryto pasitiko garuojančios kareiviškos košės katilas (ją išvirė V. Račkauskas su dviejų kolegijų Danutės Katilienės ir Gitanos Klipčienės pagalba). Tai buvo slapta, susitarus su delegacijos vadovu A. Buroku, suorganizuotas siurprizas. Deja, košės visiems neužteko, teko virti antrą puodą.

Po pusryčių, vėl išsimaudę ežerėlyje, susikrovę daiktus į autobusą, su išskleistomis vėliavomis mūsų delegacija nužygiavo pas sodybos šeimininkus, kurių pievoje miegojome, o po to miško keliuku – į žūties vietą, prie paminklo Dariui ir Girėnui (1936 m., paminklo autorius V. Landsbergis-Žemkalnis). Čia didingoms pušims, menančioms didžiavyrių skrydį, metant švelnų šešėlį ir šlamant vėliavų audeklui, tylos minute pagerbti žuvusieji, o „Raitijos“ skautai skardžiais balsais sudainavo patriotinę dainą (meno vadovė Kotryna Augaitytė). Vėliau visi kartu įsiamžino prie paminklo ir nužygiavo prie netoliese esančios klėtelės-muziejaus.

Ir vėl kelionė... Pravažiuojame Ščeciną. Gražus ir įspūdingas miestas. Tai tolimiausias mūsų kelionės taškas. Deja, dėl griežto kelionės grafiko ir laiko stokos, mieste neišlipame, bet autobusas apsuka lanką miesto centre ir bent per langus pasigėrime Ščecino įžymybėmis. Dabar jau kelionė atgalios – iš vakarų į rytus, į šiaurinę Lenkiją.

Vakarojant pusiaukelėje tarp Ščecino ir Koszalino apstojame kempinge prie gražaus ežero, apsupto miškais. Palapines pasistatome dar vakaro šviesoje (ir tai visus labai pradžiugina). Dalis bendrakeivių nueina miegot, bet dauguma susiburia prie specialiai įrengtos laužavietės. Nakties tamsoje, šviečiant ryškiam mėnuliui ir žvaigždėm, verdama košė (vi-

rėjų pareigas perima Gitanos ir Petro Klipčių šeima), „Raitijos“ skautai surengia įspūdingą liaudiškų dainų ir šokių koncertą (tai buvo antras, slaptas siurprizas bendrakeiviams). Vakaro kulminacija – visi prie laužo dalyvaujantys žygio vyrai sušoka karo šokį „Meškutė“. Ežere, ant tilto, vakarojantis lenkų jaunimas (kiek kauštelėjęs), vis bandė lietuvių dainą „perdainuoti“ aukštindami balsus, bet pamatę, kad mūsų „dainorėliai“ į provokaciją neatsiliepia, o ramiai „ringuoja“ savo dainas, varžytines nutraukė (gal tiesiog pavargo...). Keli jauni lenkai vėliau prisijungė prie mūsų kompanijos ir visą laiką atidžiai klausėsi mūsų dainų (jiems mūsų daininga kalba buvo negirdėta). Taip mūsų kompanija vykdė netiesiogiai edukaciją tarp lenkų jaunimo ir stiprino tautų draugystės saitus. Dainos ir šnekos skambėjo beveik iki paryčių. Kaip vėliau prisipažino ne vienas, anksčiau nuėjęs miegot, kad prieš užmiegant buvo labai malonu klausyt nakties tyloje „tykiai tekančią lietuvišką dainą“.

2010 m. liepos 19 d. (pirmadienis). Tradicinis pasikėlimas 7 val. ryto ir netradicinis iššūkis – visuotinė žygio dalyvių mankšta kaulams prajudinti (trečias slaptas siurprizas), vedamas tikro šio reikalo žinovo Prano Vėželio. Kas bandė išvengti mankštos, privėlė ežere atlikti „privalomąjį pasiplaukiojimą“. Kuo toliau, tuo operatyviau surenkamos palapinės, visi susirenka prie kempingo administracijos pastato ir bendru skardžiu „ačiū, ačiū“, padėkoja už nakvynę. Ir vėl į kelią, pro Koszaliną link Baltijos jūros (Dabki miestelis). Čia per pietus visi išsimaudome jūroje, kas pažaidžia ant smėlio futbolo, kas truputį pasidėgina. Pajūris ir paplūdimys labai gražūs: smulkutis smėlis, bet atidžiau pažvelgus, paplūdimys ne toks platus kaip Palangoje, kopos ne tokios aukštos kaip Kuršių Nerioje, tik pakrantė begalinė, nesuspausta kaip Lietuvoje. Po piet ir vėl ant ratų – Slupskas, Gdynia, Sopotas ir Gdanskas. Miestai pralekia pro autobuso langus, išdidžiai iškėlę senovinių bažnyčių varpines ir rotušių bokštus. Skubame į Malborką, buvusią Kryžiuočių ordino sostinę Marienburgą.

Marienburgas pilis, o tiksliau Aukštutinės, vidurinės ir žemutinės pilies kompleksas atrodo įspūdingai. Čia 1309–1457 m. rezidavo Teutonų ordino Didysis magistras ir buvo oficiali ordino valstybės sostinė (148 metus). Pilių kompleksas, statytas apie 50 metų, per Antrąjį pasaulinį karą 1945 m. labai nukentėjęs (sugriauta apie 80 proc. mūrų) ir pokariu atstatytas (išskyrus Žemutinę pilį). Deja, vakarėjant iš Aukštutinės ir Vidurinės pilies išeina paskutiniai lankytojai ir mūsų, norinčių į pilių vidų, neįleidžia, bet pasivaikščioti aplink ir pasidairyti po Apatinės pilies griuvėsius laiko pakanka. Visi keliauninkai apsuka neskubėdami lanką apie pilis, iš vietinių prekeivių

norintys įsigyja kas kovos kirvį, kas peilį atminčiai. Tradicinės nuotraukos pilies fone ir vėl į kelią pro Elblagą į Fromborgą (piečiau Braniewo miesto, šalia Aismarių, prie Kaliningrado srities ir Lenkijos sienos). Nakvynė – ištaigingame Fromborgo kempinge (kas palapinėje, kas namelyje, kai kas ir „dušinė“ spėjo aplankyti, kelionės prakaitą nuplauti).

2010 m. liepos 20 d. (antradienis). Tradicinis pakėlimas vėluoja, gal dėl kelionės nuovargio, gal dėl nuojautos ir žinojimo, kad paskutinė kelionės diena. Keliamės 9 val., o jau 10 val. vėl, bendrai padėkoję kempingo administracijai, vykstame į Fromborko centrą. Čia aplankome ant kalvos stūksančią XIV-XV a. pilį ir jos viduje esančią nuostabaus grožio katedrą (statytą 1329–1388 m.), kurioje paskutinius savo gyvenimo metus kunigavo Mikalojus Kopernikas (1473–1543), sukūręs heliocentrinę Visatos sandaros sampratą. Šioje katedroje M. Kopernikas ir palaidotas (galima pro stiklinę grindų plokštę pažvelgti į kapą). Manoma, kad 1507 m. M. Kopernikas, kaip vyskupo L. Vacenrodės sekretorius, galėjo lankytis ir Lietuvoje (Vilniuje). Norintys užlipo į tvirtovės Didįjį bokštą, iš kurio M. Kopernikas stebėdavo dangaus kūnų judėjimą (taip pat nuo bokšto viršūnės atsiveria nuostabūs vaizdai į Fromborgo senamiestį, Aismarių Neriją). Kas pageidauja, įsigyja suvenyrų (visos kelionės metu jų susirasti nesunku, ši turizmo prie-

das Lenkijoje išplėtotas). Popiet išvykę, pro Bartoszycę, Kentšyną, Gizycę, Elką, Augustavą ir Seinus, vakarop pasiekiame Punkską, paskutinį žygio tašką Lenkijoje. Čia, šalia Punsko, esančiame Ožkinių kaime, aplankome Petro Lukoševičiaus pastatytą ir toliau plečiamą senovinę prūsų-jotvingių gyvenvietę (buvusio Šilainės kaimo vietoje), pasivaikštome šalia gyvenvietės „turistiniais takeliais“ (bendras plotas 7,5 ha), šalia kurių stūkso paminkliniai akmenys prūsų žemių gentims ir jų vadams, baltų proistorei. Labai įdomu, ypač kai ekskursiją veda pats gyvenvietės įkūrėjas P. Lukoševičius. Atsidėkodami, ekskursijos dalyviai, kiek kas gali, „sumeta“ piniginę auką tolesnei muziejaus po atviru dangumi plėtrai (apie 250 Lt). O nuo Punsko Lenkijos-Lietuvos pasienis jau ranka pasiekiamas. Kelionė per Pietų Lietuvą iki Vilniaus su daina neprailgsta ir apie vidurnaktį Vilniuje kelionės dalyviai atsigręžę ir širdingai atsisveikinę išsiskirsto namolio. Penkių dienų žygis sėkmingai baigėsi.

Lieka padėkoti visų keliavusiųjų vardu Vilniaus miesto merui Viliui Navickui ir visai miesto savivaldybei už suteiktas lėšas ir transportą, už galimybę garbingai su „trispalvėmis“ atstovauti Lietuvai, bendrakeiviams už jų ištvėrmę (ne vienas buvo jau gan garbaus amžiaus), iniciatyvas, domėjimąsi mūsų šalies istorija, skautams – už dainas ir pajuokavimus.

JONAS VISOCKAS

Vaikystės vizija

*Baudėjai nuožmūs braidė po Paryžių,
Po Varšuvą, po miestelius, miestus...
O kaimai matė, kaip ugninį kryžių
per dangų nešė angelas rūstus.*

*Po jo pėdom lašėjo tirštas kraujas
ir visą dangų dažė kruvinai,
žymėdamas, kad žemėj aršiai kaujas
du nuožmūs ir galingi slibinai.*

*Dangaus maldavo žmonės žemę saugot
nuo maro, karo, bado ir ligų...
Stovėjo Marija ant tuščio lauko
ir gailiai verkė. Buvo nesaugu...*

*Kažkam smūtkeliai pakelių užkliuvo.
Lėktuvai nardė virš galvų žemai.
Gaisrų pašvaistės plaikstėsi. Ir griuvo
bažnyčių bokštai, rūmai ir namai.*

*Dundėjo traukiniai tremtin žymėti.
Kalėjimai duso nuo žmogaus kančios.*

*Diena – naktis baugindavo kaimietį,
kad apiplėš jį, degins, ketvirčiuos...*

*Negelbėjo jo raudos anei maldos,
kad nepaliestų giltinė sparnu...
Į dangų rankos nevilty iškeltos...
Klaikus kvatojimas mirties bernų...*

*Ir milijonai antkapių ir kryžių...
Ir veidas angelo sukruvintas, rūstus...
Kodėl rūstybė Viešpaties sugrižo
į romius kaimus, miestelius, miestus?*

*Kodėl Jis leido nuodėmėje skęsti,
kai jos dar buvo tik pati pradžia?
Ar galima žmonijos neapkęsti,
kai Jo valia galybė ir valdžia?*

*...Baltai pražydę jazminai po langu.
Darbštuolė skruzdėlė nubėga takučiu...
...Ar nepraeis vėl angelas per dangų,
vėl kryžių nešdamas ant kruvinų pečių?..*

1941 m. birželio 14-oji

*Tą naktį į rytus tekėjo visos upės.
ir nemiegojo žvėrys miškuose.
Į pilkšvą rūką šydą susisupus
grūmojo demono pikta dvasia...*

*Tą naktį neužsnūdo paukščiai ir paukšteliai,
ir staugė šunys kaimų pakrašty,
gal palikti žmonių likimo valiai...
Ir tyliai verkė ažuolai aukšti.*

*Tą naktį daug sodybų ištuštėjo,
staiga pražilo ne viena galva.–
Ne paslaptį žali beržai kuždėjo, –
į Sibirą keliavo Lietuva.*

Nedužęs varpas

*Ir niekinti, ir šaudyti, ir deginti
vėl kylame ir judame į priekį,
nestumiami ir netgi neparaginti,
tik pašaukti širdžių: „Tik nestovėki!“*

*Dar purvo daug. Dar rytą gaubia ūkanos.
O praeitis dar lyg nakties šešėliai...
Tikėjimas – vienintelės palūkanos,
kad Tu, Tėvyne, amžiams prisikėlei.*

*Ateis kiti. Vėl niekieno neraginti
darbuosis, kad įvyktų lauktas lūžis...
O tie – ir niekinti, ir šaudyti, ir deginti –
Skambės kaip varpas senas, bet nedužęs...*

Ieškoki kelio

*Šalele kryžių ir smūtkelių,
vėl kryžkelėj esi. O gal
tu ieškai vieno tikro kelio –
į priekį kelio, ne atgal?*

*Tik kur tas kelias, kai dirvonai
neaparti, neapsėti,
kai apsivogę garbūs ponai,
kai vargdienių dalia karti?*

*Kai kunkuliuoja tuščios aistros
ne dėl Tavęs, o dėl valdžios? –
Ar senas gražbylystės meistras
už nosies dar ilgai vedžios?*

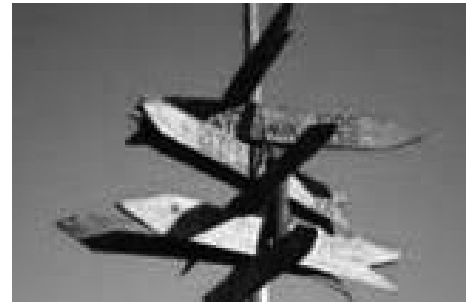
*Ar dar ilgai klasta ir melas
bus vietoj gėrio ir tiesos,
o partijų gausiuos skandaluos
gyvensim lyg ryklių nasruos?*

*Kiek laiko vargins abejonės?
Kiek laiko neviltis vėsės? –
Atverkime akis, o žmonės,
tuomet gal širdys surūstės.*

*Gal jos sakys: gana kentėti,
šalie senovės milžinų! –
Tave žiaurus likimas sviedė
į glėbį gobšų šių dienų...*

*Numesk ir juos, kaip nusimetus
Tu našta svetimą esi. –
Tegu dutūkstantuosiuos metuos
ir Tau išauš diena šviesi...*

*Šalele kryžių ir smūtkelių,
pamink vargus visiems laikams.
Atraski vieną tikrą kelią,
ne vien tik sau – saviems vaikams...*

**Nuoširdžiai užjaučiame
Arvydą Gelžinį
dėl jo tėvelio mirties**

LLKS valdybos pirmininkas Jonas Burokas

**Nuoširdžiai užjaučiame LLKS valdybos
pirmininko pavaduotoją
Juožą Parnaruską dėl jo sesers
Elenos Janušienės
mirties**

*LLKS valdybos pirmininkas Jonas Burokas
Krašto apsaugos bičiulių klubo pirmininkas Antanas Burokas
„Varpo“ redaktorius Algimantas Zolubas*

Valstybė be horizontų

Ričardas Kalytis

Anksčiau buvo paprasčiau - buvo skelbiami penkmečių planai (niekada neįvykdomi), o, jiems pasibaigus, valstybės valdovai atsiskaitydavo liaudžiai: „Jau horizonte matosi didingi komunizmo rūmai“. Daugiau nieko mums ir nereikėjo, žinojom, jog į laimę mus veda išmintingoji Partija. O, jeigu kas suabejo-davo jos kompetenciją, tiems būdavo skirtos ypatingos perauklėjimo vietos.

Dabar kitaip. Partijų daug. Į kokius horizontus jos mus veda sprendžiama nesibaigiančių ginčų ir gražbylysių rungtynėse. Žmonės sutrikę – nemato ateities net paties artimiausios – kaip išlipti iš duobės.

Nesunku sudaryti planus iki 2030-ųjų metų (arba asilas nustips, arba šachas numirs), sunkiau yra sudaryti iki 2012-ųjų. Girdi, patys žmonės laisvoje rinkoje turi būti verslūs ir veiklūs. Pakalbėkime apie tai plačiau. Dar filosofas Albertas Šveiceris rašė: „Žmogus netekdamas nuosavo žemės sklypo ir pastogės pradeda gyventi nenormaliai. Jis praranda laisvę, o kurti gali tikrai laisvas žmogus. Dabar įsivaizduokime mūsų miesto žmogų, gyvenantį chruščiovinio namo penktame aukšte dviejų kambarių bute, gaunantį per vamzdžius vandenį, elektrą, dujas ir šilumą, netekusį darbo. Koks jo verslumas ir veiklumas? Geriausia, ką jis gali sugalvoti, tai bėgti į kitą šalį. Tą pagrindinai ir daro.

Sakote, kodėl neužsiima verslu, gamyba? Atsaky-siu vieno valstiečio humoru: „Mes savo kolchozo turtą pasidalinom sąžiningai – vieni pasiėmė plytas, kiti šiferį. Tas pats atsitiko ir pramonėje. Vieni pasigriebė patalpas, kiti metalo pjovimo stakles, tretį presus, ketvirtį galvanikos cechus.. Suvokę, kad tas turtas atskirai yra nenaudingas, ėmė jį taikyti saviems poreikiams – iškomplektuoti, pardavinėti, naikinti (parduoti kaip metalo laužą). Kitaip sakant, buvo sunaikintas technologinis ciklas. Atkaklieji vėliau kai ką atstatė, tikrai labai neracionaliu būdu. Pažįstu vieną „verslininką“, gaminantį Lietuvoje eksportuojamom lovom kojeles. Gyvenantis Grigiškėse, verslininkas metalo darbus atlieka nuomojamosiose patalpose Kirtimuose, dažymą sausu būdu Lazdynuose, galvaniką Naujoje Vilnioje, sandėlių turi garaže Vilkpėdėje. Dabar jo verslas žlugo – nebepajėgė sumažėjusių užsakymų metu išsimokėti už nuomojamas patalpas. Ar gali šitoks verslas konkuruoti ir egzistuoti? Žinoma, ne. Sugriovus didelių gamyklų modelį ir linkstant prie verslo tipo įmonėlių, reikia daryti kaip tai padaryta, sakysime, Šveicarijoje. (Paminėsime ką siūlėme jau prieš keletą metų).

Mes turime ypatingą galimybes: valstybinę žemę (netinkamą žemės ūkiui) gražiuose gamtos kampe-

Kalba svečias iš Izraelio Feliks Krasavin

liuose, darbo jėgą, techniką, ES paramą ir nenaudojamą paskolą gulinčią bankuose. Reikia steigti nau-sėdijas, suteikiant nemokamai atsikėlėliams po 2-3 ha žemės sodybai ir miškui sodinti, pastatyti gamybinius pastatus verslui, (turint galvoje tarpsodybinę kooperaciją), sukurti infrastruktūrą. Sukūrus tokias idealias sąlygas mūsų gražioje gamtoje, grįš ir išeiviai su savu kapitalu, o gal ir kitataučiai gabūs verslininkai, tokie kaip tada, kai Gediminas rašė laišką vakariečiams. Tai mums ir mūsų išeiviams būtų gera pamoka.

Tai ką rašau prieš penketą metų, yra užduotis jau sekančiai Vyriausybei. Ši, pasirinkusi namų renovaciją, jau patyrė nesėkmę. (Sunku valdyti demokratiniu būdu daugiabutį kolchozą). Vienas patyręs seimūnas sakė: „Jei per dvejus kadencijos metus nieko jaučiamo rinkėjui nesukūrei ir nieko naudingo nepradėjai, tai telieka kraustyti savo lagaminus“. Gaila mums vilčių ir taip brangaus laiko. Žinau, kaip visa tai baigsis. Valstybinę žemę pasiglemš apsikrieji „prieinama kaina“ ir mūsų turėtas turtas nuvertės

Post scriptum. Mažas būdamas girdėjau kalbančius kaimiečius: „Jeigu ūkyje atsitiko bėda ir gresia tau visiškas bankrotas, tu eik pas pažįstamą žydą, jis tau patars ką daryti“. Išgirdau tokį patarimą svečio iš Izraelio Felikso Krasavino. Sėdėjęs kartu su lietuviais lageriuose, apsikrikštijęs ir iki šiol praktikuojęs katalikybę, davė mums daug patarimų. Sako, kad daug mes laimėjome, bet ir daug praradome. Nelaimė, kad valdžioje atsidūrė ne tie, iš kurių tikėjimės tikrai pasiaukojančio darbo ir gerovės tautai, kad daugelis laisve pasinaudojo ne doriems darbams, kad tauta ėmė nykti emigruodama... Ką daryti? Kol dar kaimas neužkariautas nedorųjų, reikia skubiai steigti nausėdijas, apgyvendinti jas aukštos moralės darbingais ir kūrybingais žmonėmis. Taip galima sukurti kitą Lietuvą. Man tas mielo žmogaus pasakymas dvigubai brangus, mat jis patvirtina tai, ką aš jau penketą metų bergždžiai bandau įpiršti valdžioms.

Nauja didmoterės knyga

Po dvylika vėliavų savo ir ne savo noru pagyvenęs, daug santvarkų ir valdžių regėjęs, iškilus publicistas ir paskaitininkas Vilius Bražėnas sugrįžęs į Tėvynę aptiko nemažai reiškinių ir žmonių, kurių čia gyvendami, gal per okupantų slopintą regėjimą, nepastebime, todėl ir įvardinti nesugebame. Skaitydami V. Bražėno rašinius spaudoje, randame negirdėtus žodžius, kuriuos kompiuteriai vis dar pabraukia raudonai (atseit, – klaidingi), tačiau leidinių redaktoriai jų taisyti nebeišdrįsta, nes jie prie reiškinio ar žmogaus lipse limpa. (Tikėtina, kad teks taisyti kompiuterių programas). Vienas iš tokių žodžių – *didmoterė*.

Užsienyje V. Bražėno išleistose knygose bei kalbose neteko rasti tokio žodžio. Žodis gimė iš jo plunksnos jau sugrįžus į Lietuvą, nes įsitikino, kad čia būta ir yra ne tik didvyrių, bet daugybė didmoterių. Neabejoju, kad naujadarui gimti padėjo ir profesorės, habil. m. dr. Onos Voverienės knyga „Žymiosios XX amžiaus moterys. Partizanės, ryšininkės, tremtinės, kovotojos“. Ne vien vaikams, virtuvei ir bažnyčiai aukojosi O. Voverienės aprašytos moterys, o labiausiai Lietuvos vaikams, Lietuvos valstybei, Lietuvos Bažnyčiai. Tokia yra ir Ona Voverienė – Lietuvos Didmoterė – Lietuvos moterų lygos vadovė.

Šiuo metu O. Voverienė yra išleidusi daugiau kaip 130 brošiūrų, monografijų, žinynų. Spaudoje paskelbta daugiau kaip 1400 straipsnių, skaityta daugybė paskaitų, įvairiuose susitikimuose pasakyta itin reikšmingų, Lietuvai reikalingų žodžių.

Neseniai iš spaudos pasirodė nauja rašytojos knyga *Antikomunizmas* (socialinė-politinė publicistika, 1998-2008). Žinia, kad išbarstytos po įvairius laikraščius publikacijos, nors ir labai reikšmingos, laikui bėgant jas užgožia nūdienos aktualijos, pasimiršta, todėl labai svarbu jas sudėti į visumą, kuri jau atskleidžia aprašytų reiškinių panoramą, įgyja naują kokybę, tarsi pirštu rodančią, kad vakarykščios aktualijos išlieka

reikšmingos nūdienai.

Knygoje skaitytojas suras 1998–2008 O. Voverienės straipsnius bei knygų recenzijas, talpintus *Lietuvos aide*, *XXI amžiuje*, *Tremtiniyje*, *Varpe*, *Drauge*, kituose laikraščiuose bei kitų autorių antikomunistinius rašinius įvairiuose leidiniuose.

Kai mūsų laikais bolševizmas reanimuojamas ir fašizmui prilygstančiais būdais restauruojamas mums nedraugiškoje kaimyninėje šalyje, o Vakarai su ja ieško „sąlyčio taškų“ ir net sanglaudos, kai pasirašomos su ja išduodančios išsivadavusias iš sovietinės vergijos šalis sutartys, knyga neturi likti tyruose šaukiančiojo balsu. Knyga turi rasti Valstybės vadovų akiratyje, kad ją išvertus bent į keturias populiariausias kalbas, demokratija ir perdėtu bei iškreiptu liberalizmu užsižaidusiems Vakarams atvertų akis. Tik tokiu keliu galėsime siekti, kad būtų įkurtas tarptautinis teismas, kuris pripažintų Sovietų Sąjungos vykdytą pagal komunistinę ideologiją pavergtų tautų genocidą, pačią komunistų partiją, kaip priešišką žmoniškumui, paskelbtų nusiikalstama, tik taip užkirstume kelią bolševizmo reanimavimui ir restauravimui, jo jau vykdomos naujos plėtos grėsmei.

Šių eilučių autoriaus nuomone, O. Voverienės knyga, tarkim, anglų, ispanų, vokiečių ir prancūzų kalbomis galėtų būti platinama per ambasadas užsienio šalyse, kaip buvo platinama inžinieriaus Algio Liepinaičio rūpesčiu užsienyje Juozo Ereto knyga „Užmirštieji baltai“ anglų, prancūzų, vokiečių, italų, ispanų ir portugalų kalbomis Lietuvos okupacijos metais. Todėl anuomet baltai buvo prisiminti, kai užsienyje buvo prisimintas ir išviešintas per Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferenciją 1975 metais Helsinkyje Molotovo-Ribentropo paktas.

Džiugina Lietuvos Didmoterės nauja knyga. Linkėjime autorei Aukčiausiojo malonių, o knygai – rasti skaitytoją ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio šalyse Lietuvos labui.

Algimantas Zolubas

VARPAS

Leistas politikinių sovietinės koncentracijos stovylose: 1955 m. Vorkutoje ir 1957 m. Intoje, nuo 1975 m. iki 1989 m. – pogrindyje Lietuvoje. Atkurtas 1996 m. vasario mėn. *Leidėjai* Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga, SL 22 09, ISSN 1648-0244.

Adresas: Architektų g. 14-60, tel. 244-46-19
Architektų g. 8-4, tel. 244-21-57. LT-04210 Vilnius.

Redaguoja redakcinė kolegija. Bendradarbiams honoraras nemokamas. Straipsnių turinys nebūtinai turi sutapti su redakcijos nuomone, straipsniai ir nuotraukos nekomentuojami ir negražinami.

192-ojo „Varpo“ numerio redaktorius – Algimantas Zolubas
Skaitykite „VARPA“ internete: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=6381

Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjunga (kodas 191913666)
Atsiskaitomoji sąskaita AB Bankas Swedbank, AB;
Sąskaita Nr. LT62 7300 0100 0249 2325

Išleido ir spausdino „Baltijos kopija“. Kareivių g. 13 b, Vilnius.
Tiražas 800 vnt.

Aukos VARPUI

Už aukas „Varpui“ dėkojame:

Europarlamentarei Radvilei Morkūnaitei, esmingai rėmusiai šio numerio išleidimą, A. Janušauskui – 50 Lt, V. Lapėnienai (Reškutėnai) – 20 Lt, G. Kraponui – 50 Lt, R. ir Z. Zinkevičiams – 20 Lt, D. Urbetienei – 100 Lt, M. Šironienai – 50 Lt, P. Čepkauskui – 50 Lt, R. Kaladytei – 50 Lt, A. Červinskui – 20 Lt, A. Valeikienei – 20 Lt, A. Norkui – 20 Lt, M. Janėnaitėi – 20 Lt, V. Masikonui – 10 Lt, R. Aniuliui – 30 Lt

Dėkojame už pervestus 2 proc. nuo pajamų mokesčio.

Už nuotraukas dėkojame: Alvydui Stričkai, Jonui Česnavičiui, Vytautui Valikonui, Romui Eidukevičiui

Teštinis sąrašas

asmenų, kuriems pripažintas rezistentas teisinis statusas

Vadovaujantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos 2010 m. rugpjūčio 11 d. posėdžio protokolo Nr. 2PD-200 išvadamis ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinės direktorės 2010 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 1V-141 yra pripažintas **Kario savanorio** teisinis statusas šiems pasipriešinimo okupacijai (rezistencijos) dalyviams:

Jackui Banevičiui (Baniui), gim. 1891 m. Šiaulių apskr. Pašiaušės vlsč., (**po mirties**), asmeniui, kuris 1940 m. birželio 15 d. ėjo Lietuvos Respublikos tikrąją karo tarnybą ir pirmosios sovietinės okupacijos (1940 – 1941 m.) metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1943 m. įkalinimo metu po teismo nuosprendžio įsiteisėjimo. Kario laipsnis – pulkininkas.

Juozui Grikšeliui, gim. 1892 m. Kauno apskr. Pažaislio vlsč., (**po mirties**), MGB agentų-smogikų nužudytam Didžiosios Kovos apygardos A rinktinės Vaidoto grupės partizanui.

Julijonui (Juliui) Kunkulevičiui (Konkulevičiui), gim. 1922 m. Panevėžio apskr. Naujamiesčio vlsč., (**po mirties**), 1941 m. birželio mėn. 22 – 28 d. sukilimo dalyviui, mirusiam įkalinimo metu po teismo nuosprendžio įsiteisėjimo.

Jonui Lauciui, gim. 1905 m. Utenos apskr. Leliūnų vlsč., (**po mirties**), asmeniui, kuris 1940 m. birželio 15 d. ėjo Lietuvos Respublikos policijos tarnybą ir pirmosios sovietinės okupacijos (1940 – 1941 m.) metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1945 m. įkalinimo metu po teismo nuosprendžio įsiteisėjimo. Atsargos kario laipsnis – puskarininkis.

Antanui Petrikui, gim. 1925 m. Tauragės apskr. Žygaičių vlsč., (**po mirties**), Bijūno būrio partizanui, slap. Ryklis, Baritas, skyriaus vadui.

Ignacui (Ignui) Pilkai, gim. 1927 m. Ukmergės apskr. Kurklių vlsč., (**po mirties**), Didžiosios Kovos apygardos B rinktinės Aro būrio partizanui.

Kaziui (Kazimierui) Pilkai, gim. 1917 m. Ukmergės apskr. Kurklių vlsč., (**po mirties**), Didžiosios Kovos apygardos B rinktinės Aro būrio partizanui, slap. Ragutis, žuvusiam kovos lauke.

Jurgiui Šeblovinskui, gim. 1898 m. Smolensko m., (**po mirties**), asmeniui, kuris 1940 m. birželio 15 d. ėjo Lietuvos Respublikos tikrąją karo tarnybą ir pirmosios sovietinės okupacijos (1940 – 1941 m.) metu buvo suimtas, įkalintas ir mirė 1942 m. įkalinimo metu po teismo nuosprendžio įsiteisėjimo. Kario laipsnis – majoras.

Vytautui Žiukui, gim. 1923 m. Utenos apskr. Molėtų vlsč., (**po mirties**), žuvusiam Žaibo būrio partizanui.

Vadovaujantis Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos 2010 m. rugpjūčio 11 d. posėdžio protokolo Nr. 2PD-200 išvadamis ir Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro generalinės direktorės 2010 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 1V-141 yra pripažintas **Laisvės kovų dalyvio** teisinis statusas šiems pasipriešinimo okupacijai (rezistencijos) dalyviams:

Pranui Dovydaičiui, gim. 1886 m. Marijampolės apskr. Višakio Rūdos vlsč., (**po mirties**), Lietuvos Tarybos nariui, 1918 m. vasario 16 d. *Nepriklausomybės Akto signatarui*, ministrui pirmininkui, politinių ir visuomeninių organizacijų nariui bei vadovui, mokslo ir kultūros veikėjui, pagrindinės organizacijos lageryje nariui, kuris iki 1940 m. birželio 15 d. veikė paskelbdamas ir stiprindamas Lietuvos valstybės nepriklausomybę ir dėl šios veiklos pirmosios sovietų (1940 – 1941 m.) okupacijos metu buvo suimtas, įkalintas, nuteistas mirties bausme ir mirties bausmės nuosprendis įvykdytas (sušaudytas) 1942 m.

Kaziui Girdvainiui, gim. 1928 m. Telšių apskr. Žarėnų vlsč., Stepono Greivio būrio partizanų ryšininkui ir rėmėjui, slap. Ietis.

Agotai Grikšelienei, gim. 1901 m. Kauno apskr. Pažaislio vlsč., (**po mirties**), MGB agentų-smogikų nužudytai Didžiosios Kovos apygardos A rinktinės Vaidoto grupės partizanų rėmėjai.

Skirmantei Grikšelytei, gim. 1931 m. Kauno apskr. Pažaislio vlsč., (**po mirties**), MGB agentų-smogikų nužudytai Didžiosios Kovos apygardos A rinktinės Vaidoto grupės partizanų ryšininkei.

Rožei Kuprėnienei, gim. 1873 m. Kauno apskr. Pažaislio vlsč., (**po mirties**), MGB agentų-smogikų nužudytai Didžiosios Kovos apygardos A rinktinės Vaidoto grupės partizanų rėmėjai.

Genei Maldeikienei-Masiliūnaitei, gim. 1930 m. Panevėžio apskr. Ramygalos vlsč., Vyčio apygardos Žiogo, Vaitelio, Šemežio būrių partizanų ryšininkei ir rėmėjai.

Elenai Steponavičienei-Judikevičiūtei, gim. 1940 m. Rokiškio apskr. Kamajų mstl., pagrindinio spaudos platintojai.

Petrui Vanagui, gim. 1924 m. Utenos apskr. Užpalių vlsč., Vytauto apygardos Liūto rinktinės Šmėklos būrio partizanų rėmėjai.

Magdalenai Vėbrienei-Dambrauskaitei, gim. 1921 m. Alytaus apskr. Antnemunio vlsč., partizanų ryšininkei ir rėmėjai.

Kamilijai Žurovai-Kalibataitei, gim. 1926 m. Ukmergės apskr. Kavarsko vlsč., Algimanto apygardos Patašono, Klajūno būrių partizanų ryšininkei ir rėmėjai.

Vasaros įsimintinos akimirkos

Vilniaus Karininkų ramovėje minėta Genocido ir okupacijos diena

Žalgirio mūšio laukas Liepos 15 d.

Šv. Baltramiejaus išvakarėse mugė Vilniaus rotušės aikštėje

